

Допустимі та недопустимі докази відповідно до КПК

Презентація підготовлена Департаментом
юстиції США / Програма OPDAT,

*за фінансової підтримки Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та
правоохоронних питань Державного департаменту США*

Допустимі докази

- **Стаття 84:** “Доказами” в суді можуть бути:
 - показання;
 - речові докази (фотографії, пістолет, наркотики, тощо);
 - документи (виписки з банківських рахунків, ділові папери, свідоцтва про народження);
 - висновки експертів (див. Статті 101б 102 та 356).
- **Стаття 85:** **Належні докази:**
 - Докази повинні “прямо чи непрямо” підтверджувати існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, або
 - Підтверджувати достовірність чи недостовірність деяких інших доказів, або
 - “можливість чи неможливість використання інших доказів”.

Які докази є недопустимими

- Стаття 86: Загальне правило: “Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення.”
- Стаття 87: Визначення недопустимого доказу:
 - «Недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини»
 - Це визначення включає в себе:
- 1) здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов;
- 2) отримання доказів внаслідок катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження;
- 3) порушення права особи на захист;
- 4) отримання показань чи пояснень від особи, яка не була повідомлена про своє право відмовитися від давання показань та не відповідати на запитання, або їх отримання з порушенням цього права.

Коли суд повинен вирішувати питання щодо допустимості доказів?

- Стаття 89: Суд вирішує питання допустимості доказів :
 - При отриманні клопотання від сторони;
 - Під час судового розгляду, після отримання заперечення від сторони;
 - Під час ухвалення судового рішення.
- Досвід: В США суд очікує подання клопотань щодо допустимості доказів *перед* початком судового розгляду.
 - Сторони можуть надавати письмову інформацію до суду щодо проблемних питань.
 - Шляхом вирішення питання щодо допустимості потенційних доказів до початку судового розгляду, сторони перебувають у кращому становищі для вирішення и справу до суду або для підготовки до судового розгляду.

Яким законодавством буде керуватись суд під час вирішення питання про допустимість доказів?

- Стаття 90: При вирішенні питання про допустимість доказів суд повинен врахувати:
 - Рішення національного суду, яке набрало законної сили і ним встановлено порушення прав людини і основоположних свобод;
 - Конституцію України;
 - Рішення міжнародної судової установи, такої як Європейський суд з прав людини;
 - міжнародні договори.

“Плід отруйного дерева”

- Питання: Хоча зрозуміло, що докази, *безпосередньо* отримані шляхом порушення прав людини, є недопустимими, як щодо доказів, отриманих *непрямим* шляхом - в результаті наступних легітимних слідчих дій, вжитих на основі того, про що дізнались в результаті попередніх неналежних слідчих дій?
- Відповідь США: Результати всіх наступних слідчих дій, ініційованих в результаті первинних неналежних дій, вважаються «плодом отруйного дерева» і є недопустимими.
- Відповідь України: Має бути визначена. Проте, стаття 87 широко зазначає, що «докази, отримані внаслідок» порушення прав людини та основоположних свобод є недопустимим. Таке формулювання ніби вимагає аналізу плоду отруйного дерева.

Зізнання та докази

□ Стаття 95 (4): Свідчення. “Суд може обґрунтовувати свої висновки лише на показаннях, які він безпосередньо сприймав під час судового засідання ...Суд *не вправі* обґрунтовувати судові рішення показаннями, наданими слідчому, прокурору, або посилатися на них”.

Це означає – жодних зізнань обвинуваченого, наданих слідчому або прокурору.

Сильний інструмент проти примусових зізнань.